

Ako ďalej po príjmačkách ?

SGI - Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212, tel: 02/53 411 020

Informácie o SGI - Inštitúte pre dobre spravovanú spoločnosť nájdete na
www.governance.sk

Ako ďalej po „prijímačkách“?

Prijímacie skúšky na vysokú školu sú vyvrcholením dlhých mesiacov cielenej prípravy pre každého uchádzača. Prijali Vás na vysokú školu? Gratulujeme! Je to veľká vec, ktorá ovplyvní Váš ďalší život. Teraz si už budete môcť vychutnávať zaslúžené prázdniny.

Štatisticky však veľkú časť uchádzačov čaká sklamanie vo forme zamietavej odpovede. Veľa ľudí si myslí, že keď je po prijímačkách, je po všetkom a už sa nič nedá zmeniť, všetky rozhodnutia vysokej školy sú definitívne a nemenné. Každý uchádzač má však ešte šancu pokúsiť sa zvrátiť nepriaznivé rozhodnutie – nie všetky rozhodnutia sú konečné a nemenné. Táto brožúra popisuje aké má (neprijatý) uchádzač možnosti postupovať vo vzťahu s vysokou školou po prijímacích skúškach. Má niekoľko cieľov:

1. oboznámiť Vás s tým, ako mali prijímacie skúšky prebiehať podľa platnej legislatívy,
2. oboznámiť Vás s možnosťami ako postupovať vo vzťahu s fakultou, na ktorej ste robili prijímacie skúšky a aké sú Vaše práva po prijímacích skúškach,
3. umožniť Vám podeliť sa o skúsenosti, ktoré ste v prijímacom procese získali, aby ste prispeli ku skvalitneniu prijímacích skúšok v budúcnosti.

Prijímacie konanie

Prijímacie konanie na vysokých školách upravuje zákon 131/2002 Z.z. o vysokých školách, ktorý je pre vysoké školy záväzný. Ďalšie podmienky pre prijímacie konanie si určuje samotná vysoká škola, resp. fakulta, ak sa študijný program uskutočňuje na fakulte. Cieľom týchto podmienok je zabezpečiť, aby sa na štúdium dostali uchádzači s potrebnými schopnosťami a predpokladmi. Zákon hovorí, že vysoká škola/fakulta musí pripraviť prijímacie konanie tak, **aby umožnili výber uchádzačov s čo najväčšou mierou schopností na štúdium**. Vysoká škola nesmie prijatie na štúdium podmieniť žiadnym finančným plnením okrem poplatku za materiálne zabezpečenie prijímacieho konania.

Ďalšie podmienky určené vysokou školou na prijatie na štúdium musia z hľadiska obsahu vedomostí zohľadňovať obsah úplného stredného vzdelania, to znamená obsah vzdelania poskytovaného na gymnáziách. Aspoň v teórii by teda nemali požiadavky tento obsah prekračovať.

Priebeh prijímacích skúšok má zodpovedať informáciám, ktoré vysoká škola zverejnila vopred:

- podmienky prijatia na štúdium,
- termín a spôsob overovania splnenia podmienok, ak je súčasťou overovania schopností prijímacia skúška,
- formu a rámcový obsah skúšky a spôsob vyhodnocovania jej výsledkov.

Tieto skutočnosti musia byť zverejnené na úradnej výveske vysokej školy alebo fakulty a hromadným spôsobom (t.j., pomocou telekomunikačného zariadenia, najmä internetu). Rovnakým spôsobom musí vysoká škola alebo fakulta zverejniť aj informáciu o počte uchádzačov, ktorý plánuje prijať na štúdium príslušného študijného programu.

O prijatí na štúdium študijného programu, ktorý uskutočňuje fakulta (teda väčšina študijných programov), rozhoduje dekan. Rozhodnutie dekana o neprijatí na štúdium môže zmeniť rektor. O prijatí na štúdium študijného programu, ktorý uskutočňuje vysoká škola, rozhoduje rektor.

Rozhodnutie o výsledku prijímacieho konania sa musí vyhotoviť písomne do 30 dní od overenia splnenia podmienok prijatia na štúdium. Musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o možnosti podať žiadosť o preskúmanie rozhodnutia. Musí sa doručiť uchádzačovi do vlastných rúk.

Ak máte pochybnosti o správnom vyhodnotení vášho testu, každý účastník prijímacieho konania má právo nahliadnuť do dokumentácie svojho prijímacieho konania, teda aj do testu. Vo väčšine prípadov by mala byť postačujúca ústna žiadosť o nahliadnutie do testu. Uchádzač by však mal byť pripravený napísať stručnú žiadosť, ak by ju zamestnanci vysokej školy požadujú. V

prípade, ak uchádzač zistí, že jeho test nebol správne opravený, a je presvedčený o správnosti svojho riešenia, prípadne mu boli chybné spočítané body, má výhrady k priebehu prijímacej skúšky alebo má iné dôvody, môže podať žiadosť o preskúmanie rozhodnutia o neprijatí (*odvolaním sa zaoberá ďalšia časť brožúry*). V žiadosti môže žiadateľ vysvetliť dôvod podania, napríklad; zle spočítané body, zle opravený test, atď.

Vysoké školy by na prijímacích skúškach mali vytvoriť také podmienky, ktoré nebudú zvyhodňovať, resp. znevýhodňovať žiadnych uchádzačov o štúdium. Napriek snahe vysokých škôl o čo najspravodlivejšie podmienky prijatia na štúdium, vrátane tvorby testov a ich vyhodnocovania na počítačoch, často sa vyskytujú prípady nerovnakých podmienok pre uchádzačov. Najčastejšie príklady takýchto nerovnakých podmienok sú napríklad:

- neekvivalentné testy - jednotlivé verzie testov majú rozdielnu obtiažnosť, hoci následne sú porovnávané na jednej škále,
- rôzne fyzické podmienky - znevýhodnenie vyplývajúce napríklad z toho, že niektorí uchádzači boli nútení celý čas sedieť na slnečnom mieste, čo mohlo rušiť ich koncentráciu, a tým ich aj znevýhodniť oproti ostatným uchádzačom a pod.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám môže byť veľmi užitočným nástrojom v rukách uchádzača o štúdium na vysokej škole, najmä ak má pochybnosti o spravodlivom priebehu prijímacieho konania. Informácie, ktoré by mohli byť pre uchádzača zaujímavé, sú napríklad:

- Poradie uchádzačov spolu s ich bodovým ziskom.
- Aká bola úspešnosť na testoch v jednotlivých dňoch?
- Aké boli priemerné výsledky z jednotlivých predmetov?
- Kompletne zadania testov, ktoré boli použité v teste pri prijímacej skúške.

Princíp tohto zákona je téza, že všetko, čo nie je tajné, je verejné. To znamená, že uchádzač sa môže pýtať na informácie, ktoré má vysoká škola k dispozícii a vysoká škola je zo zákona povinná mu odpovedať. Podľa tohto zákona je inštitúcia, na ktorú sa zákon vzťahuje povinná poskytnúť všetky informácie, ktoré má k dispozícii, okrem informácií, ktoré sa týkajú: štátneho tajomstva, osobnosti a súkromia fyzickej osoby, služobného tajomstva, bankového tajomstva, daňové tajomstvo, informácie chránené ako duševné vlastníctvo, obchodné tajomstvo.

O informácie môže žiadať ktokoľvek, pričom žiadateľ nemusí preukazovať žiadny dôvod alebo záujem prečo informáciu potrebuje. Toto je dôležité mať na pamäti pre prípad, ak by sa žiadateľ stretol s otázkou "A na čo vám budú tieto informácie!?".

Žiadosť o preskúmanie rozhodnutia (odvolanie)

Uchádzač, ktorého neprijali, môže podať žiadosť o preskúmanie tohto rozhodnutia - *odvolanie*.

Uchádzač sa môže odvolať v lehote **do ôsmich dní odo dňa doručenia rozhodnutia o neprijatí**. V žiadosti môže byť uvedený dôvod, prečo by malo byť zmenené rozhodnutie o neprijatí, vo všetkých prípadoch však oprávnený orgán skúma, či rozhodnutie o neprijatí bolo vydané v rozpore so zákonom, s vnútorným predpisom vysokej školy alebo fakulty alebo s ďalšími podmienkami prijatia na štúdium, ak ich vysoká škola určila.

Žiadosť sa podáva orgánu, ktorý rozhodnutie vydal (teda vo veľkej väčšine prípadov dekan fakulty, na ktorú sa uchádzač hlásil). Ak je týmto orgánom dekan, môže sám žiadosti vyhovieť, ak zistí, že rozhodnutie bolo vydané v rozpore so zákonom, s vnútorným predpisom vysokej školy alebo fakulty alebo s ďalšími podmienkami prijatia na štúdium, postúpi žiadosť rektorovi. Rektor zmení rozhodnutie, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, s vnútorným predpisom vysokej školy alebo fakulty alebo s ďalšími podmienkami prijatia na štúdium. Inak žiadosť zamietne a pôvodné rozhodnutie potvrdí.

Ak rozhodnutie o neprijatí na štúdium vydal rektor, môže sám žiadosti vyhovieť, ak zistí, že rozhodnutie bolo vydané v rozpore so zákonom, s vnútorným predpisom vysokej školy alebo fakulty alebo s ďalšími podmienkami prijatia na štúdium. Inak postúpi žiadosť akademickému senátu vysokej školy. Odpoveď na odvolanie musí byť odoslaná do 30 dní od doručenia odvolania. Akademický senát vysokej školy zmení rozhodnutie o neprijatí za rovnakých podmienok, ako to zákon ukladá dekanovi a rektorovi.

Vysoká škola alebo fakulta má právo požadovať od prijatých uchádzačov informáciu, či sa zapíšu na štúdium. **Uchádzač je povinný poskytnúť túto informáciu vysokej škole alebo fakulte do začiatku akademického roku, t. j. do 1. 9. v príslušnom kalendárnom roku.**

Ak uchádzač neprejaví o štúdium záujem alebo informáciu v určenom čase neposkytne, zaniká mu právo zapísať sa na štúdium daného študijného programu. Vysoká škola alebo fakulta **môže** ponúknuť miesto ďalšiemu uchádzačovi v poradí podľa výsledkov prijímacieho konania.

Kedy podať odvolanie proti rozhodnutiu o neprijatí?

V zásade sa proti rozhodnutiu o neprijatí môže odvolať každý uchádzač. Kedy má však uchádzač najväčšiu šancu byť v odvolaní úspešný?

Dôvody na odvolanie môžu byť napríklad:

- Uchádzač splnil všetky podmienky na prijatie, dosiahol viac bodov ako bolo potrebných a napriek tomu dostal rozhodnutie o neprijatí. V tomto prípade treba v odvolaní uviesť koľko bodov uchádzač získal a koľko bolo potrebných na prijatie.
- Uchádzač po nahliadnutí do testu zistil, že test bol zle opravený, boli zle spočítané body, je presvedčený o správnosti svojho riešenia, za ktorý ale nedostal plný bodový zisk, atď.
- Uchádzač má pocit, že počas prijímacích skúšok bol znevýhodnený v porovnaní s ostatnými uchádzačmi. (časť brožúry: „Prijímacie konanie“)
- Vysoká škola / fakulta porušila niektorú zo zásad prijímacieho konania, ako to určuje zákon o vysokých školách napr.:
  - obsah testu bol nad rámec obsahu úplného stredného vzdelania,
  - vysoká škola / fakulta nezverejnila niektorú z informácií, ktoré sú uvedené v zákone o vysokých školách (časť brožúry: „Prijímacie konanie“),
  - vysoká škola / fakulta nedodržala niektorý z časových termínov, ktoré sú uvedené v zákone o vysokých školách
  - napriek žiadosti, uchádzačovi nebolo umožnené nahliadnuť do vlastného testu.

Okrem týchto faktických dôvodov existuje aj „špekulatívny dôvod“ podania žiadosti o preskúmanie rozhodnutia o neprijatí. Výsledkom je, že aj uchádzač, ktorý má menej bodov, ako bola hranica na prijatie má šancu, že bude nakoniec prijatý.

Väčšina uchádzačov si podáva viac ako jednu prihlášku na štúdium na vysokú školu. Veľa z nich sa dostane na viac škôl a väčšinou si nakoniec vyberú len jednu školu. To znamená, že sa uvoľní miesto na škole, ktorú si uchádzač nevybral. Keďže vysoká škola má naplánovaný počet študentov, ktorí by mali nastúpiť do prvého ročníka, môže ponúknuť miesto ďalšiemu uchádzačovi v poradí podľa výsledkov prijímacieho konania. Čím viac uchádzačov sa nezapíše na fakultu, tým väčšiemu počtu neprijatých uchádzačov môže vysoká škola ponúknuť miesto v poradí podľa výsledkov prijímacieho konania.

Napríklad, minulý rok sa na fakulty Univerzity Komenského v Bratislave zapísalo len 67% úspešných uchádzačov, na fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave 69% a na fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave 84%.¹

Z uvedeného dôvodu sa odporúča, aby si uchádzači o štúdium v prípade, že sa umiestnili „relatívne“ dobre v poradí pod prijatými uchádzačmi, aby si podali odvolanie. Ak si uchádzač odvolanie nepodať v lehote do ôsmich dní odo dňa jeho doručenia, prijímacie konanie sa preňho končí, nakoľko vo veci

---

¹ zdroj: ÚIPŠ – Ústav informácií a prognóz v školstve

ďalej nekonal. A ak by aj mohol byť prijatý podľa poradia, miesto vysoká škola môže ponúknuť tomu uchádzačovi, ktorý prejavil záujem, aby sa vo veci ďalej konalo a odvolanie si podal.

Na koho sa ešte môžem obrátiť?

V prípade, ak rektor univerzity potvrdil rozhodnutie dekana, ale napriek tomu má uchádzač naďalej pochybnosti o správnosti rozhodnutia, je ešte niekoľko formálnych možností ako postupovať: podanie podnetu na úrad Verejného ochrancu práv a podnet na Odbor kontroly MŠ SR. V skutočnosti je ale tento postup využívaný zriedkavejšie kvôli svojim nižším možnostiam reálne zmeniť situáciu.

Odbor kontroly MŠ SR

V prípade ak má uchádzač pochybnosti o rozhodnutí rektora, môže sa obrátiť na Ministerstvo školstva SR. Keďže rozhodnutie rektora je konečné, Odbor kontroly MŠ SR má len právomoc spýtať sa rektora či preskúmal žiadosť a či zohľadnil všetky aspekty žiadosti. Keďže uchádzačovi už bolo zaslané rozhodnutie rektora, v ktorom potvrdil správnosť rozhodnutia dekana o neprijatí, znamená to, že žiadosť už preskúmal a nenašiel žiadne dôvody na zmenu rozhodnutia. V prevažnej väčšine sa nevyskytnú nové zistenia, ktoré by rektora presvedčili, že by mal zmeniť svoje pôvodné rozhodnutie. Túto informáciu poskytne Ministerstvu školstva SR, a tým sú možnosti MŠ SR vyčerpané.

Verejný ochranca práv (ombudsman)

Ďalšou možnosťou je podanie na Úrad verejného ochrancu práv. Na verejného ochrancu práv sa môže obrátiť každý občan, ktorý sa domnieva, že boli porušené jeho základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. V skutočnosti je však aj táto možnosť, rovnako ako predchádzajúca veľmi obmedzená. Postup verejného ochrancu práv je taký, že požiada Ministerstvo školstva SR, aby preskúmalo vzniknutú situáciu. V tomto momente sa už opakuje rovnaký postup ako v prípade podania na Odbor kontroly MŠ SR. MŠ SR nakoniec sprostredkuje verejnému ochrancovi práv informáciu, ktorú získa od rektora.

Podnet na Ústavný súd SR

Teoreticky zostáva ešte jedna možnosť ako postupovať, ak už boli vyčerpané všetky ostatné kroky. Je ňou podnet na Ústavný súd SR. Každý občan SR má právo sa obrátiť na Ústavný súd, ak si myslí, že boli porušené jeho základné práva a slobody. (Ústava SR siedma hlava čl. 130, 3. „Ústavný súd môže začať konanie aj na podnet právnických alebo fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich práv.“) Ak je teda uchádzač presvedčený, že rozhodnutím rektora bolo porušené právo na vzdelanie, môže sa obrátiť na Ústavný súd SR. Postup v tomto prípade je však komplikovanejší, ako v predošlých prípadoch.

Ak by ste sa stretli s takým vážnym prípadom, o ktorom si myslíte, že by mal byť posúdený Ústavným súdom SR, dajte nám prosím vedieť. Vo vybraných prípadoch Vám môžeme v rámci projektu poskytnúť právnu podporu.

Kam sa obrátiť s pripomienkami?

Ak máte podozrenie, že prijímačky neboli v súlade so zákonom, máte pocit, že ste boli znevýhodnení oproti ostatným uchádzačom, prípadne máte iné postrehy k prijímačkám, môžete to hneď oznámiť našim monitorom, ktorí budú priamo na fakultách. Ďalšia možnosť je že nám Vaše podnety, komentáre a postrehy pošlete na podnety@vysokaskola.sk, prípadne môžete využiť náš prijímačkový hotline na čísle 02/53 413 575. Ďalšie informácie o projekte, vysokých školách, prijímacích skúškach, vzorové odvolanie nájdete na www.vysokaskola.sk.

O inštitúte

Túto publikáciu pripravil SGI - Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť. SGI je nestranná, nezisková, mimovládna organizácia, ktorá sa neviaže na žiadnu ideológiu ani politickú stranu. Cieľom SGI je hľadať riešenia pre skvalitnenie procesu rozdeľovania verejných zdrojov na zabezpečenie kvalitných, prístupných, prehľadných a efektívnych verejných služieb pre občanov Slovenska.

SGI vznikol v októbri 2001 s podporou INEKO - Stredoeurópskeho inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy, aby na seba sústredil a rozšíril dovtedajšie aktivity zamerané na reformy správy vecí verejných.

O projekte

Táto brožúra vychádza v rámci projektu „Odbúranie bariér pre vzdelávaciu mobilitu“. Cieľom projektu je prispieť k takému výberu žiakov a študentov najmä na stredné a vysoké školy, ktorý bude transparentný a spravodlivý a založený nielen na vedomostiach, ale aj ich schopnostiach.

V júni 2002 uskutočnil SGI prvú časť monitoringu prijímacieho procesu na najžiadanejších fakultách, cieľom ktorého bolo detailne sa oboznámiť s procesom a obsahom prijímacích skúšok a navrhnúť možné zmeny. Oslovili sme takmer 100 uchádzačov, ktorí vyplnili podrobné monitorovacie dotazníky, týkajúce sa prijímacieho konania. Tento rok sa uskutočňuje druhá časť monitoringu prijímacieho procesu na 30 najžiadanejších fakultách. Spôsob monitoringu sa líši od minuloročného monitoringu. Na získavanie informácií využívame našich externých spolupracovníkov, ktorí priamo pred školami zisťujú odpovede na otázky, týkajúce sa prijímacieho konania.

Na projekte monitoringu prijímacích skúšok spolupracuje SGI so združením Občianske oko. Vzniklo v roku 1998, keď zorganizovalo prvé domáce pozorovanie volieb, do ktorého sa zapojilo 1700 dobrovoľníkov. V súčasnosti sa venuje monitoringu volieb doma a v zahraničí a volebnej problematike, advokácii za zmeny zákonov a informačným kampaniam. V roku 2002 bolo spoluorganizátorom kampane *Nie je nám to jedno*.